

Cultuurhistorische waarden

Cultuurhistorische waardevolle bebouwing en objecten

Rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en stadsbeeldobjecten zijn opgenomen in het Monumentenregister van de gemeente Nijmegen. Onder andere te raadplegen via www.nijmegen.nl/monumenten. In bijlage 8 is een overzicht opgenomen van de rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, stadsbeeldobjecten en aandachtspanden die liggen binnen het bestemmingsplangebied.

gebiedstype 4 - gemeentelijk beschermd stadsbeeld 'Willemskwartier'

Op de cultuurhistorische waardenkaart is de begrenzing van het gemeentelijk beschermd stadsbeeld 'Willemskwartier' opgenomen. In de bijlage is de 'Toelichting Beschermd Stadsbeeld Willemskwartier' (augustus 2004) opgenomen (bijlage 9).

gebiedstype 2 - cultuurhistorisch waardevolle structuren

Historische wegenstructuur (vóór 1850)

De historische structuren St. Annastraat, Groenestraat–Muntweg, Hazenkampsestraat, Vossenlaan, Hatertseweg, St. Jacobslaan, Veldtstraat, Van Peltlaan, Wezenlaan zijn van cultuurhistorische waarde. Kenmerkend zijn de vaak afwijkende straatprofielen ten opzichte van niet-historische structuren, de aanwezigheid van kleinschalige bebouwing, veelal vrijstaand, twee-onder-één-kap of kleine rijtjes, en de aanwezigheid van bomenlanen.

Aan de hierboven genoemde historische structuren komt ook nog voormalige agrarische bebouwing voor, die herinnert aan het agrarische verleden van het gebied. Kenmerkend hiervoor is de vrijstaande ligging op een perceel en de hoofdvorm (nok- en goothoogte) van het pand. Gezien de ligging in het gebied dat is aangemerkt als gebiedstype 2, worden voor deze karakteristieke bebouwing geen specifieke regels opgenomen in dit bestemmingsplan.

Historische wegenstructuur (na 1850)

De historische wegenstructuur van het niet-beschermd deel van het Willemskwartier is eveneens van cultuurhistorische waarde. Van belang is de stedenbouwkundige hoofdstructuur die wordt gevormd door de spoorlijnen en twee elkaar loodrecht kruisende wijkontsluitingswegen, de Willemsweg en de Thijmstraat/ Da Costastraat. Hierdoor ontstaan vier kwadranten. Binnen de kwadranten zijn de woonstraten hoofdzakelijk in noord-zuid richting aangelegd en iedere kwadrant heeft een plein.

De Willemsweg maakt ter hoogte van de kruising met de Da Costastraat een knik, met in de zuidoostelijke hoek een pleintje. Het zuidelijk gedeelte van de Willemsweg werd omstreeks 1920 aangelegd, na de bouw van de Antonius van Paduakerk. De straat werd georiënteerd op de bestaande kerktoeren, waardoor thans vanuit de Willemsweg een zichtlijn op de toren bestaat.

Pre-stedelijke percelering

Het stedenbouwkundig patroon, zoals dat is afgeleid van de pre-stedelijke percelering ter plekke van de voormalige enk (Nieuwe Veldt) en de voormalige kampenontginning Hazenkamp, is cultuurhistorisch waardevol. Om dit patroon inzichtelijk te maken zijn op de cultuurhistorische waardenkaart de persistente perceelsgrenzen weergegeven.

Tracé middeleeuwse landweer

De Thijmstraat/ Da Costastraat is een cultuurhistorisch waardevolle structuur vanwege het feit dat deze weg het tracé van een middeleeuwse landweer markeert.

Laanbeplanting

Bij de opname van laanbeplanting op de cultuurhistorische waardenkaart heeft de hoofdbomenstructuur, zoals die is vastgelegd in het Handboek Stadsbomen (2009), als uitgangspunt gediend. Deze structuur vormt de drager van het groen in Nijmegen. De bomen in deze structuur zijn dan ook beschermd. Bij de waardering van bomen die onderdeel uitmaken van de hoofdbomenstructuur zijn meerdere criteria toegepast. Twee van deze criteria hebben expliciet betrekking op het aspect cultuurhistorie. Allereerst is in de waarderingsmethodiek rekening gehouden met de bijzondere status van bomen als monumentale of waardevolle boom. Ten tweede zijn bomen beoordeeld op grond van hun cultuurhistorische en landschappelijke waarde. Veelal betreft dit bomen die van oudsher historische wegstructuren markeren of onderdeel uitmaken van terreinen met een bijzondere groenaanleg, zoals bijvoorbeeld een voormalig landgoed, park, singel, boeren erf. De landschappelijke kwaliteit kenmerkt zich in dat geval door een relatie met de omgeving, aantrekkelijkheid, kenmerkendheid en gaafheid.

In het kader van dit bestemmingsplan is beoordeeld welke gedeelten van de hoofdbomenstructuur cultuurhistorisch waardevol zijn. In het bestemmingsplangebied Nijmegen Midden ligt historisch waardevolle laanbeplanting langs de St. Annastraat (gedeeltelijk), Van Peltlaan, St. Jacobslaan, Hatertseweg, Vossenlaan, Hazenkampseweg, Wezenlaan (gedeeltelijk), Groenestraat/Muntweg, Da Castastraat/Thijmstraat. Deze lanen accentueren het oude wegenpatroon.

gebiedstype 2 - cultuurhistorisch waardevolle ensembles

In Nijmegen-Midden komt binnen gebiedstype 2 een aantal ensembles voor, dat vanwege de historisch-ruimtelijke structuur en opbouw, door de markante ligging binnen het stadsweefsel en/of door de hoge beeldwaarde een belangrijke bijdrage levert aan de eigenheid en uitstraling van het bestemmingsplangebied. De ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied is op deze plekken nog duidelijk herkenbaar door de historische gelaagdheid en/of de ruimtelijke samenhang tussen objecten en structuren met cultuurhistorische waarden. Het betreft de volgende ensembles:

1. Buurtschap Sint-Anna e.o.

Door de aanwezige overblijfselen van de prestedelijke fase, alsmede van de fase van geleidelijke verstedelijking die vanaf het einde van de 19de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw plaatsvond, vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- het radiaalsgewijze wegenpatroon (St. Annastraat, Hatertseweg, Vossenlaan, Hazenkampseweg), als overblijfsel van het wegen- en padenpatroon over de voormalige Hatertse Heide dat trechtervormig aansloot bij het buurtschap St. Anna;
- de open ruimte op het punt waar de radiale wegen samenkomen en die als brede strook gronden doorloopt naar de Sint Annastraat, als overblijfsel van een schaapsdrijf bij het buurtschap St. Anna;
- de St. Annamolen uit 1819 (rijksmonument), die in 1849 werd verplaatst naar de huidige locatie. Deze verplaatsing vond plaats ten tijde van de ontginning van de voormalige Hatertse Heide. Vermoedelijk hield de vestiging op deze plek mede verband met een toename in de aanvoer van graan ten gevolge van de grootschalige heideontginningen ten zuiden van Nijmegen;
- de zichtlijnen vanaf de Hatertseweg, Vossenlaan en Hazenkampseweg op de St. Annamolen, die een belangrijke landmark is in de wijk;

- de historische lintbebouwing langs de St. Annastraat, bestaande uit villa's die in het laatste kwart van de 19de eeuw op de voormalige gronden van de boerderijen St. Anna en Nieuw St. Anna werden gerealiseerd, in de nabijheid van het landgoed Heijendaal. De vrijstaande villabebouwing heeft een sterk individueel karakter. Kenmerkend voor de stedenbouwkundige structuur zijn de schaal van de bebouwing (bouwvlak en bouwhoogte), de verspringende rooilijnen en de ruime voor- en zijtuinen. Het merendeel van de villa's langs de St. Annastraat is aangewezen als gemeentelijk monument of is geplaatst op de Aandachtslijst cultureel erfgoed¹;
- de sporadische villabebouwing en herenhuizen langs de oostzijde van de Hatertseweg, waaronder een voormalig koetshuis aan de Hatertseweg 3 (gemeentelijk monument);
- de planmatige ontwikkelingen langs de Hazenkampseweg, de Vossenlaan en de westzijde van de Hatertseweg, waarbij het stedenbouwkundige patroon (verkaveling, positie en oriëntatie) mede is bepaald door het prestedelijk wegen- en verkavelingspatroon;
- de restanten van landgoed Lerkendaal, gelegen tussen de Vossenlaan en de Hazenkampseweg, waaronder de voormalige villa Leliëndaal (Hazenkampseweg 31), een koetshuis, een fabrieksgebouwtje en waardevolle boom. De villa werd in 1916 door sportvereniging Quick aangekocht als clubgebouw en maakt tussen 1918 en 1960 onderdeel uit van het Nijmeegsche Sportpark.

Het buurtschap Sint-Anna omstreeks 1890. Op dit fragment van de Toonen-kaart is zichtbaar dat op de vroegere akkers die behoorden bij de boerderij St. Anna inmiddels villa's waren gebouwd. Ook is op deze kaart het landgoed Lerkendaal herkenbaar

2. Rooms-katholiek complex Hatertseweg-Akkerlaan-Veldstraat

Als Rooms-katholiek complex uit het interbellum vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

¹ Op de cultuurhistorische waardenkaart is de reeks villa's langs de Sint-Annastraat weergegeven als onderdeel van een cultuurhistorisch waardevolle zone (bebouwingslint) en niet als onderdeel van dit cultuurhistorisch waardevolle ensemble

- het religieus cluster van de Onze Lieve Vrouw van Lourdeskerk, de naastgelegen pastorie, de Lourdesgrot, het voormalig Jeugdhuis (Akkerlaan 46), de voormalige Bewaarschool en het Zusterhuis cq. Bernadetteschool (Akkerlaan 40/Akkerpad 2) en de voormalige Onze Lieve Vrouw van Lourdesschool (Veldstraat 4);
- de bebouwing die onderdeel uitmaakt van de Aandachtslijst Cultureel Erfgoed: de Onze Lieve Vrouw van Lourdeskerk (Hatertseweg 113), de naastgelegen pastorie (Hartertseweg 111) en de voormalige Onze Lieve Vrouw van Lourdesschool (Veldstraat 4);
- de visueel-ruimtelijke relatie tussen de Onze Lieve Vrouw van Lourdeskerk, de naastgelegen pastorie en Lourdesgrot;
- de open ruimten, waaronder het voorplein van de kerk, de tuin van de pastorie, het onbebouwde terrein rondom de Lourdesgrot;
- de waardevolle bomen die onderdeel uitmaken van het religieus cluster: twee witte paardenkastanjes en twee Hollandse lindes.

3. Rooms-katholiek complex Groenestraat-Dobbelmannweg

Als Rooms-katholiek complex uit het eerste kwart van de 20ste eeuw vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- de Heilige Anthonius van Paduakerk en pastorie (Groenestraat 229/229a/331) - rijksmonument;
- een voormalig klooster (Dobbelmannweg 1a t/m 1m) en voormalig meisjesspensionaat (Dobbelmann 5) - gemeentelijke monumenten;
- de bebouwing die onderdeel uitmaakt van de Aandachtslijst Cultureel Erfgoed: de bewaarschool en het noviciaat (Groenestraat 227b), de R.K. Huishoudschool Maria Virgo (Sint-Hubertusstraat 2-4) en de kapel (Dobbelmannweg 1s);
- de katholieke begraafplaats Emmausparochie, die sinds 1910 in gebruik is. Op de begraafplaats bevinden zich grafmonumenten van verschillende oorlogsslachtoffers;
- het voorplein voor de kerk en de tuinen van het religieus complex langs de Groenestraat en Dobbelmannweg;
- historisch groen, waaronder verscheidene monumentale en waardevolle bomen (o.a. Hollandse lindes en rode beuken). Een zeer waardevolle groenstructuur is de bomenlaan van witte paardenkastanjes;
- de historische tuilmuren en hekwerken, die de begrenzing van het terrein markeren. Behalve de tuilmuren die behoren bij de pastorie (onderdeel van het rijksmonument) gaat het om de hekwerken bij het voormalig klooster en voormalig meisjesspensionaat, de lage tuinmuur van de voormalige R.K. Huishoudschool Maria Virgo, de tuilmuren en hekwerken bij het noviciaat, alsmede om de tuilmuren die zich bevinden bij het bomenlaantje tussen de Dobbelmannweg en de begraafplaats;
- de zichtlijn vanuit de Willemsweg, die gericht is op de kerktoren van de Heilige Anthonius van Paduakerk.

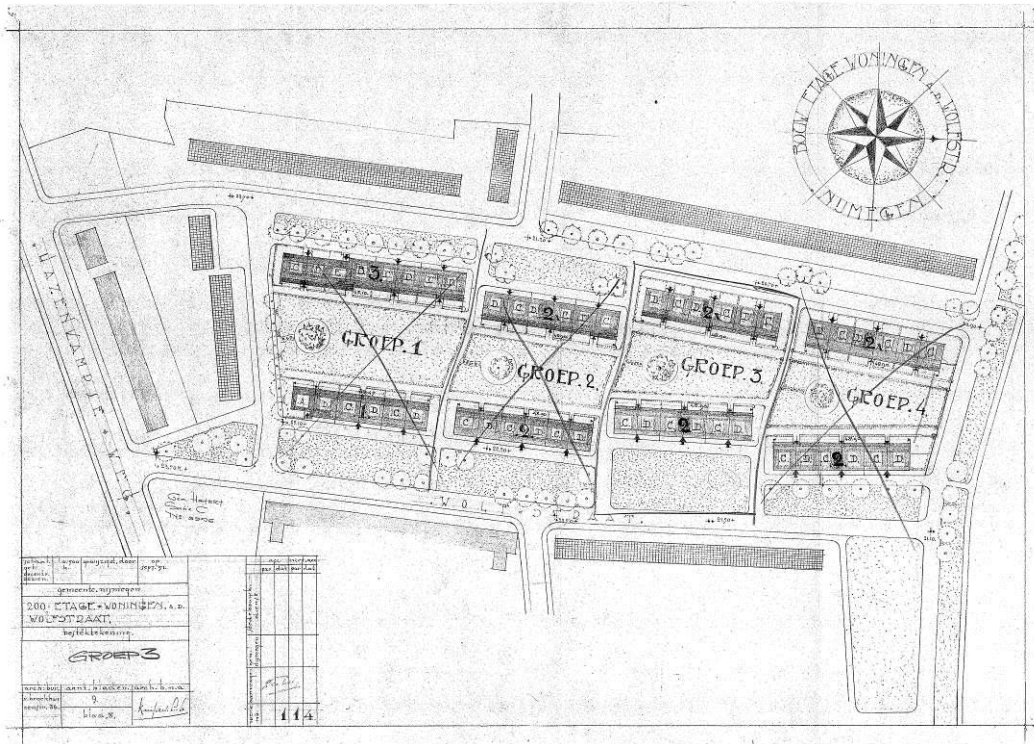
4. Naoorlogse woonbuurt Tijgerstraat - Wolfstraat

Als sociaal woningbouwcomplex uit de wederopbouwperiode vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- een complex van acht portiekflats (48 etage-woningen) uit de wederopbouwperiode, in 1952 gebouwd naar een ontwerp van de Nijmeegse architect L.D. Kuipers. Door wijzigingen aan de gevels - o.a. vensters vervangen en inpandige balkons gedeeltelijk dichtgezet - is de architectuurhistorische waarde van de portiekflats weliswaar aangetast, het architectonisch concept en de ruimtelijke structuur van het complex zijn nog goed herkenbaar;
- een stedenbouwkundige verkaveling die gekenmerkt wordt door twee rijen van vier flats, gesitueerd aan weerszijden van een langgerekte groenstrook, die ontworpen is als collectieve ruimte. De langgerekte groenstrook wordt opgedeeld in vier gazons door drie licht

gebogen paden (Tijgerpad, Rendierpad, Wolvenpad), die de verbinding vormen tussen de Wolfstraat en Tijgerstraat. De positie en oriëntatie van de flats verschilt.

- brede groenstroken tussen de portiekflats en de Tijgerstraat respectievelijk Wolfstraat.

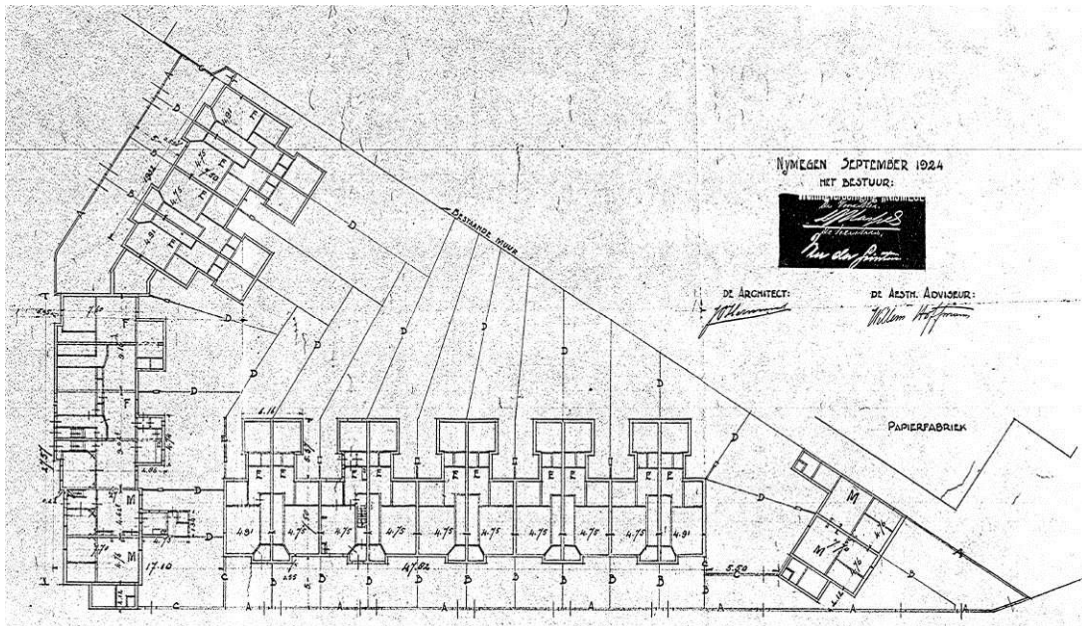
Stedenbouwkundige ontwerptekening voor het complex aan de Wolfstraat-Tijgerstraat, architect L.D. Kuipers, 1958 (bron: Bouwarchief Nijmegen)

5. Tuinwijk Tollensstraat

Als sociaal woningbouwcomplex uit het interbellum vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen- Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- een gedeelte van een tuinwijkje van 43 arbeiderswoningen, in 1924 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Het betreft de panden Ruusbroecstraat 2-24 en Tollensstraat 133-147 en 153. Eén pand dat naast Tollensstraat 153 stond, is inmiddels gesloopt. Het stedenbouwkundig ontwerp voor dit tuinwijkje werd vervaardigd door architect J.C. Hermans. Architect J.W. Hoffmann trad op als 'esthetisch adviseur';
- kenmerkend voor de stedenbouwkundige structuur van het wijkje is de evenwijdige ligging van de Tollensstraat aan de spoorkuil en de knik in de Ruusbroecstraat, waardoor deze straat aan haakse aansluiting op de Tollensstraat en zich bovendien voegt naar de orthogonale wegenstructuur van de wijk, die afgeleid is van de prestedelijke percelering in dit gebied (Nije Veld);
- de bebouwing bestaat drie blokjes woningen van twee bouwlagen met geknikt schilddak, waarvan de nokrichting evenwijdig ligt aan de weg. Tussen de twee blokjes woningen langs de Ruusbroecstraat bevindt zich een lager lid. Op de hoek van de Tollensstraat en Ruusbroecstraat is de bebouwing geleed. Het pand Tollensstraat 153 maakte oorspronkelijk onderdeel uit van een blokje van twee woningen. Kleinschaligheid, ambachtelijkheid en eenvoud kenmerken de traditionele architectuur;

- de voortuinen met gemetselde erfafscheidingen langs de Tollensstraat en Ruusbroecstraat en de gemetselde tuinmuur die behoort bij het pand Tollensstraat 2;
- de gemetselde tuinmuur die staat aan de achterzijde van de bebouwing, langs de parkeerplaats aan de Jacob van Lennepplaats.

Tekening van de plattegrond van het tuinwijkje gelegen ten westen van de Tollensstraat, architect J.C. Hermans, 1924
(bron: Digitaal Gebouw Dossier – gemeente Nijmegen)

6. Tuinwijk Willemsweg, Maerlantstraat, Dominee ter Haarstraat, Hofdijkstraat

Als sociaal woningbouwcomplex uit het interbellum vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen- Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- een tuinwijkje van 60 arbeiderswoningen en 1 winkel, in 1923 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Het betreft de panden Willemsweg 89-125, Anna Bijnssstraat 2-6, Maerlantstraat 1-17, Maerlantstraat 2-28, Jan Luykenstraat 1-15, Willemsweg 87 en Dominee ter Haarstraat 44-52. Eén pand dat een blokje met Tollensstraat 153 vormde, is inmiddels gesloopt. Het stedenbouwkundig ontwerp voor dit tuinwijkje werd vervaardigd door architect J.C. Hermans. Architect J.W. Hoffmann trad op als 'esthetisch adviseur';
- een tuinwijkje van 74 en 1 winkel, in 1923 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Het betreft de panden Maerlantstraat 79-127, Thijmstraat 28-34 en Hofdijkstraat 2-53. Het stedenbouwkundig ontwerp voor dit tuinwijkje werd vervaardigd door architect J.C. Hermans. Architect J.W. Hoffmann trad op als 'esthetisch adviseur';
- een tuinwijkje van 51 en 3 winkelhuizen, in 1923 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Het betreft de panden Maerlantstraat 79-127, Thijmstraat 28-34 en Hofdijkstraat 2-53. Het stedenbouwkundig ontwerp voor dit tuinwijkje werd vervaardigd door architect J.C. Hermans. Architect J.W. Hoffmann trad op als 'esthetisch adviseur';
- een tuinwijkje van 14 eengezinswoningen, 14 benedenwoningen en 20 bovenwoningen, in 1924 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Het stedenbouwkundig ontwerp werd vervaardigd door J.C. Hermans. Architect J.W. Hoffmann trad op als 'esthetisch adviseur';
- kenmerkend voor de stedenbouwkundige structuur van deze tuinwijkjes is de orthogonale wegenstructuur, die afgeleid is van de prestedelijke percelering in dit gebied (Nije Veld);
- de gesloten bouwblokken bestaan uit bebouwing van twee bouwlagen met (geknikte) schilddak, mansardekap of zadeldak, waarvan de nokrichting evenwijdig ligt aan de weg. Op

verschillende plekken zijn accenten in de gevelwand aangebracht in de vorm van een verspringing, gecombineerd met een verhoging van de gevel, al dan niet met een verdraaiing van de nokrichting van het dak. Kleinschaligheid, ambachtelijkheid en eenvoud kenmerken de traditionele architectuur;

- de voortuinen met gemetselde erfafscheidingen.

7. Tuinwijk Willemsweg

Als sociaal woningbouwcomplex uit het interbellum vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

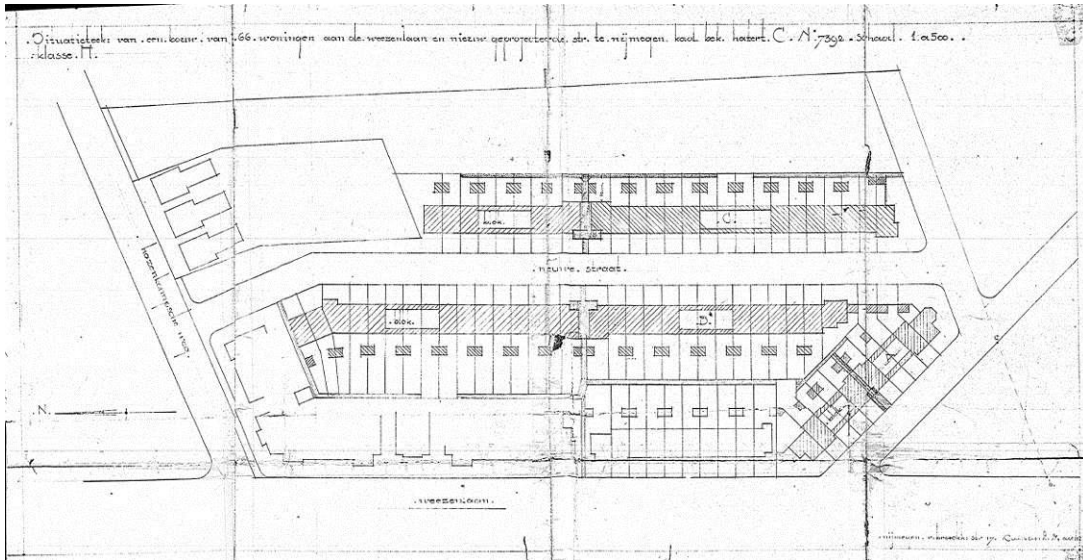
- een tuinwijkje van 39 arbeiderswoningen, in 1922 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Het betreft de panden Willemsweg 217-249. Een gedeelte van het complex - Groenestraat 180-188, 190-196, 212-228, 230-236 - maakt onderdeel uit van het beschermd stadsbeeld Willemskwartier. Het stedenbouwkundig ontwerp voor dit tuinwijkje werd vervaardigd door architect J.C. Hermans. Architect J.W. Hoffmann trad op als 'esthetisch adviseur';
- een gedeelte van een tuinwijkje van 245 arbeiderswoningen en 2 winkels, in 1919 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Een groot gedeelte van het complex is reeds gesloopt. Het nog resterende gedeelte van dit tuinwijkje betreft de panden Willemsweg 252-278. Het stedenbouwkundig ontwerp voor dit tuinwijkje werd vervaardigd door architect J.C. Hermans;
- een tuinwijkje van 10 woningen, 1 bovenwoning en 2 winkelhuizen met bakkerij en magazijn, in 1925 gebouwd in opdracht van Woningvereniging Nijmegen. Het betreft de panden Willemsweg 193-215. Het stedenbouwkundig ontwerp voor dit tuinwijkje werd vervaardigd door architect J.C. Hermans;
- kenmerkend voor de stedenbouwkundige structuur is oriëntatie van de Willemsweg op de kerktoeren van de Antonius van Paduakerk;
- de blokjes woningen bestaan uit bebouwing van een bouwlaag met zadeldak, waarvan de nokrichting evenwijdig ligt aan de weg. Op verschillende plekken zijn accenten in de gevelwand aangebracht in de vorm van een verspringing, gecombineerd met een verhoging van de gevel, al dan niet met een verdraaiing van de nokrichting van het dak en verbijzondering van de kapvorm. Kleinschaligheid, ambachtelijkheid en eenvoud kenmerken de traditionele architectuur;
- de voortuinen met gemetselde erfafscheidingen.

8. Woonbuurt Wezenlaan-Leeuwstraat

Als woonbuurt uit het interbellum vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- een woonbuurt die in drie fasen werd gebouwd door aannemer B. van Berkel naar een ontwerp van architect L.D. Kuipers. De woningen en één voormalig winkelpand aan de Wezenlaan 193-245 en Hazenkampseweg 313-321 werden in 1933-1934 gebouwd. De woningen aan de Slotemaker de Bruïneweg 247-250, IJsbeerstraat 28, Leeuwstraat 2-60 en Leeuwstraat 9-71 werden in 1938 gebouwd, evenals de woningen aan de Leeuwstraat 1-7 en de Hazenkampseweg 293-305;
- kenmerkend voor de stedenbouwkundige structuur is de evenwijdige ligging van de Leeuwstraat aan de Wezenlaan, alsmede de knik in de Leeuwstraat met een haakse aansluiting op de Hazenkampseweg. De achtertuinen van de woningen worden ontsloten door zij- en achterpaden;
- de huizenblokken bestaan uit bebouwing van één of bouwlagen met zadeldak, waarvan de nokrichting evenwijdig ligt aan de weg. Op verschillende plekken zijn accenten in de gevelwand aangebracht in de vorm van een verspringing, al dan niet gecombineerd met een verhoging van de gevel, een verdraaiing van de nokrichting van het dak en verbijzondering van de kapvorm (o.a. wolfseinden);

- de schuurtjes behorende bij de woningen Wezenlaan 250-252, IJsbeerstraat 28 en Leeuwenstraat 60
- de poorten tussen enkele huizenblokken langs de Slotemaker de Bruineweg en de Leeuwenstraat, die de toegang vormen naar de zij- en achterpaden;
- de ruime straatprofielen en de voortuinen met gemetselde erfafscheidingen en smeedijzeren hekwerkjes;
- de visueel-ruimtelijke relatie van de woningen langs de Wezenlaan met het Goffertpark.

Situatieschets voor de bouw van 66 woningen aan de Wezenlaan, architect L.D. Kuipers, 1938 (bron: Digitaal Gebouw Dossier – gemeente Nijmegen)

9. Woonbuurt Reestraat, Hermelijnstraat en Fretstraat ('Zonnebloemkwartier')

Als woonbuurt uit het interbellum vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- een voornamelijk woonbuurt die vanaf circa 1930 werd aangelegd op het voormalig landgoed van hotel-pension-theeschenkerij 'De Zonnebloem' in Hatert, dat in de 19de eeuw was gebouwd als villa Hoogerhuizen en daarna nog de naam 'Sana Vita' droeg. Omstreeks 1927 werd het hotel gesloopt. De oprijlaan vanaf de St. Annstraat werd opgenomen als onderdeel van de stedenbouwkundige opzet van de woonwijk (thans oostelijk deel van de Reestraat). Hetzelfde gold voor de Fretstraat. Op de plek van het hotel werd een rechthoekig pleintje aangelegd, dat ten opzichte van het orthogonale stratenpatroon diagonaal georiënteerd is. De namen van de Reestraat, Fretstraat en Hermelijnstraat werden op 14 november 1928 door de gemeenteraad vastgesteld;
- aanzienlijke twee-onder-een-kapwoningen en huizenblokjes van drie woningen. De bebouwing bestaat uit twee bouwlagen met samengesteld dak, met de nokrichting evenwijdig aan de weg. De woningen rondom het pleintje zijn op deze ruimte georiënteerd. De opbouw van de woningen is afwisselend en gedifferentieerd. De cultuurhistorische waarde is gelegen in het samenspel van rijk gedetailleerde bebouwing, openbaar ruimte en groen;
- ruime voortuinen die op straathoeken doorlopen, die begrensd worden door lage gemetselde tuinmuurtjes;
- een waardevolle boom (Amerikaanse eik) in de tuin van Reestraat 37.

De Reestraat in 1936 (bron: Regionaal Archief Nijmegen)

10. Reeks particuliere woonhuizen langs de Muntweg (Zonnebloemkwartier)

Als reeks particuliere woningen uit het interbellum vormt dit ensemble een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen-Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van dit ensemble bestaat uit:

- veertig woningen langs de oostrand van het Goffertpark, in 1931 gebouwd in opdracht van aannemer M. van Driel naar een ontwerp van de Nijmeegse architect M.E. Veugelers sr. De reeks bestaat uit de woningen Muntweg 430-508;
- kenmerkend voor de stedenbouwkundige opzet is de verspringende positie van vier huizenblokjes ten opzichte van de weg. Deze huizenblokjes van twee woningen staan verder van de weg, dan de huizenblokjes met drie woningen. De reeks wordt aan één zijde beëindigd door een huizenblokje van vier woningen, dat staat ten zuiden van de Leo XIII-sstraat. Aan de andere zijde wordt de reeks beëindigd door twee huizenblokjes van twee woningen, die staan ten noorden van de Ariënsstraat;
- de huizenblokjes van twee woningen en vier woningen bestaan uit één bouwlaag met mansardedak, waarvan de nokrichting evenwijdig ligt aan de weg. De huizenblokjes van drie woningen bestaan uit twee bouwlagen met (asymmetrisch) zadeldak, waarvan de nokrichting evenwijdig ligt aan de weg. Twee van de huizenblokjes die de reeks beëindigen waren oorspronkelijk voorzien van forse dakkapellen. De gevels van de woningen zijn gedecoreerd met siermetselwerk;
- het straatprofiel en de voortuinen met gemetselde erfafscheidingen;
- de visueel-ruimtelijke relatie van de woningen met het Goffertpark.

gebiedstype 2 - cultuurhistorische waardevolle zones

Na de ontmanteling van de vestingwerken werden historische uitvalswegen en landwegen geleidelijk bebouwd. De bebouwingslinten langs deze wegen vormen een kenmerkend onderdeel van de historische gelaagdheid van het bestemmingsplangebied Nijmegen Midden. De historisch waardevolle ruimtelijke structuur en inrichting van deze zones bestaat uit:

- bebouwingslinten die zich vanaf het einde van de 19de eeuw geleidelijk ontwikkelden door de realisatie van vrijstaande en aaneengesloten panden langs historische uitvalswegen en

landwegen, alsook langs enkele nieuw aangelegde wegen (o.a. Willemsweg en Thijmstraat). Door een perceelsgewijze ontwikkeling verdichtte de bebouwingslinten zich stapsgewijs in de periode 1880-1940. De bebouwing heeft een duidelijk visuele en functionele relatie met de wegenstructuur. Nabij kruisingen en splitsingen van wegen kenmerkt de bebouwing zich door bijzondere hoekoplossingen. De woningen bestaan voornamelijk uit twee à drie bouwlagen met kap. Er is sprake van een afwisselend bebouwingsbeeld, mede door verschillen in stijlperioden waarin de panden zijn ontstaan. Langs enkele bebouwingslinten ontwikkelde zich kleinschalige bedrijvigheid, waarvan nu nog enkele werkplaatsen en kleinschalige bedrijfsgebouwen getuigen. De meer planmatig tot stand gekomen delen van de bebouwing tonen een grotere samenhang in massa, stijl, dakvorm en kaprichting. De historische uitvalswegen hebben veelal een breed profiel. Kenmerkend voor het straatbeeld zijn de voortuinen, die begrensd worden door lage tuinmuurtjes en hekwerken. Langs verschillende historische bebouwingslinten staat laanbeplanting;